C/2025/3978

20.8.2025

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025,

Tanskan talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2025/3978)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

Yleisiä näkökohtia

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263, joka tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024, täsmennetään tavoitteet talouden ohjausjärjestelmälle, jolla pyritään edistämään tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistusten ja investointien avulla sekä ehkäisemään liiallisia julkisen talouden alijäämiä. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä seurantaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta. Asetuksella edistetään myös kansallista sitoutumista finanssipolitiikkaan, painotetaan keskipitkää aikaväliä sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma, joka sisältää sen finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljäksi tai viideksi vuodeksi jäsenvaltion vaalikauden kestosta riippuen. Näihin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([2]) on täytettävä asetuksen vaatimukset, joita ovat vaatimus saada julkinen velka sopeutuskauden päättymiseen mennessä uskottavalle lasku-uralle tai pitää se tällaisella uralla taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen supistumaan alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([3]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille uudistusten ja investointien toteuttamiseen rahoitustukea, jossa on kyse unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä,

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Nettomenot sellaisina kuin ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: 'nettomenoilla' tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([4]), jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Tanska on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(4) Tanska toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi kyseisen asetuksen 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([5]). Päätöstä muutettiin 9 päivänä marraskuuta 2023 asetuksen 18 artiklan 2 kohdan nojalla niin, että siinä otettiin huomioon ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivitys, ja sisällyttämällä siihen REPowerEU-luku ([6]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Tanska on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien samaa uudistusta tai investointia koskevien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(5) Neuvosto antoi 21 päivänä tammikuuta 2025 komission suosituksesta suosituksen Tanskan kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ([7]). Suunnitelma on toimitettu asetuksen (EU) 2024/1263 11 artiklaa ja 36 artiklan 1 kohdan a alakohtaa noudattaen. Se kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä asetetaan budjettirajoite neljän vuoden nettomenojen enimmäiskasvuprosentin muodossa.

(6) Komissio antoi 26 päivänä marraskuuta 2024 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2025 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Tanska ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi ja ehdotuksen vuoden 2025 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([8]) 13 päivänä toukokuuta 2025 ja yhteisen työllisyysraportin 10 päivänä maaliskuuta 2025.

(7) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kolme välttämätöntä muutosta, joita kestävä talouskasvu edellyttää: i) innovointi, ii) vähähiilistäminen ja kilpailukyky ja iii) turvallisuus. Kuroakseen innovaatiokuilun umpeen EU pyrkii edistämään teollista innovointia, tukemaan startup-yritysten kasvua EU:n start-up- ja scale-up-strategian kaltaisilla aloitteilla ja edistämään tekoälyn ja kvanttilaskennan kaltaisten kehittyneiden teknologioiden käyttöönottoa. Vihreämmän talouden edistämiseksi komissio on laatinut kattavan kohtuuhintaista energiaa koskevan toimintasuunnitelman ja puhtaan teollisen kehityksen ohjelman, joilla varmistetaan, että siirtyminen puhtaaseen energiaan pysyy kustannusvaikuttavana, tukee kilpailukykyä erityisesti energiaintensiivisillä toimialoilla ja on kasvun veturi. Liiallisen riippuvuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi unioni on sitoutunut vahvistamaan maailmanlaajuisia kauppakumppanuuksia, monipuolistamaan toimitusketjuja ja turvaamaan kriittisten raaka-aineiden ja puhtaiden energialähteiden saatavuuden. Näitä painopisteitä tuetaan horisontaalisilla tekijöillä, joita ovat sääntelyn yksinkertaistaminen, sisämarkkinoiden syventäminen, kilpailukyvyn rahoittaminen ja säästö- ja investointiunioni, osaamisen ja laadukkaiden työpaikkojen edistäminen sekä EU:n politiikkojen parempi koordinointi. Kilpailukykykompassi on sovitettu yhteen eurooppalaisen ohjausjakson kanssa. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on komission strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2021, Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 10154/2021).

([6]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 9 päivänä marraskuuta 2023, Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 13 päivänä heinäkuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 14473/2023).

([7]) Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Tanskan keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisen suunnitelman hyväksymisestä (EUVL C, C/2025/654, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/654/oj).

([8]) Neuvoston suositus, annettu 13 päivänä toukokuuta 2025, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(8) Vuonna 2025 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon myötä. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Nämä maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä arvioitaessa asetuksen (EU) 2021/241 21 artiklassa tarkoitettuja muutettuja elpymis- ja palautumissuunnitelmia.

(9) Vuoden 2025 maakohtaiset suositukset kattavat keskeiset talouspolitiikan haasteet, joihin ei ole vastattu riittävästi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä, ottaen huomioon vuosina 2019–2024 annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritetyt haasteet.

(10) Komissio julkaisi 4 päivänä kesäkuuta 2025 Tanskaa koskevan maaraportin vuodelta 2025. Siinä arvioidaan Tanskan edistymistä maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Tanska on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään polttavimmat haasteet, joita Tanskalla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Tanskan edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin vuoden 2030 yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

Vuotuisen edistymisraportin arviointi

(11) Neuvosto suositti 21 päivänä tammikuuta 2025 Tanskalle seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 5,0 prosenttia vuonna 2025, 5,7 prosenttia vuonna 2026, 3,8 prosenttia vuonna 2027 ja 2,9 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit vuoteen 2023 verrattuna ovat 12,6 prosenttia vuonna 2025, 18,9 prosenttia vuonna 2026, 23,5 prosenttia vuonna 2027 ja 27,1 prosenttia vuonna 2028. Tanska toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2025 vuotuisen edistymisraporttinsa ([9]), jossa kerrotaan, miten se on edistynyt nettomenojen suositettujen enimmäiskasvuprosenttien noudattamisessa ja sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisessa, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Vuoden 2025 vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Tanskan puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(12) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat eksistentiaalisen haasteen Euroopan unionille. Komissio on suosittanut aktivoimaan koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi. Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille. Neuvosto antoi komission suosituksesta 8 päivänä heinäkuuta 2025 suosituksen, jossa Tanskalle sallitaan suositetuista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeaminen ja niiden ylittäminen ([10]), Tanskan esitettyä 30 päivänä huhtikuuta 2025 asiaa koskevan pyynnön.

(13) Eurostatin vahvistamien tietojen ([11]) perusteella Tanskan julkisen talouden ylijäämä, joka vuonna 2023 oli 3,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 4,5 prosenttiin vuonna 2024, ja julkinen velka, joka vuoden 2023 lopussa oli 33,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, laski vuoden 2024 loppuun mennessä 31,1 prosenttiin. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa vuonna 2024 nettomenojen 3,3 prosentin kasvua. Tanska arvioi vuotuisessa edistymisraportissa nettomenojen kasvun vuonna 2024 olleen 5,1 prosenttia. Komissio arvioi, että nettomenojen kasvu oli vähäisempää kuin vuotuisessa edistymisraportissa. Komission laskelmien ja kansallisten viranomaisten estimaattien välinen ero johtuu siitä, että komissio arvioi työttömyysetuusmenojen suhdannekomponentin suuremmaksi. Ero selittyy metodologisilla eroilla, sillä Tanskassa käytetään kansallista menetelmää (eikä yhteisesti sovittua menetelmää), joka perustuu muihin tietoihin kuin työvoimatutkimukseen. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([12]), johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2024 kiristävä (0,5 % suhteessa BKT:hen).

([9]) Vuonna 2025 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([10]) Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Tanskalle asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi) (EUVL C, C/2025/3963, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3963/oj).

([11]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2025.

([12]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että EU:n talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos. Perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

(14) Vuotuisen edistymisraportin mukaan makrotalouden skenaariossa, johon Tanskan julkisen talouden kehitysarviot perustuvat, reaalisen BKT:n kasvun odotetaan vuonna 2025 olevan 2,3 prosenttia ja YKHI-inflaation 2,0 prosenttia. Komission kevään 2025 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 3,6 prosenttia vuonna 2025 ja 2,0 prosenttia vuonna 2026 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 1,6 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026.

(15) Vuotuisessa edistymisraportissa julkisen talouden ylijäämän odotetaan vuonna 2025 supistuvan 0,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja julkisen talouden velan supistuvan vuoden 2025 loppuun mennessä 30,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämä kehitys vastaa vuonna 2025 nettomenojen 8,2 prosentin kasvua. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan vuoden 2025 julkisen talouden ylijäämä on 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ylijäämän supistuminen vuonna 2025 johtuu pääasiassa suuremmista kansallisesti rahoitetuista nettomääräisistä perusmenoista, mukaan lukien puolustusmenot, ja pienemmistä tuloista, mukaan lukien eläkerahastojen tuotosta saadut verotulot. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa nettomenojen 10,0 prosentin kasvua vuonna 2025. Nämä vuotuista edistymisraporttia korkeammat ennusteet nettomenojen kasvusta johtuvat erilaisista oletuksista, jotka koskevat työttömyysetuuksien suhdannekomponenttia ja vertailuajankohdan vaikutuksia. Ero komission ja Tanskan ennakoiman julkisen talouden ylijäämän välillä johtuu siitä, että komissio arvioi julkiset menot alhaisemmiksi, erityisesti puolustusmenot, joiden menoprofiilia ei ole vielä täysin määritelty. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2025 elvyttävä (2,6 % suhteessa BKT:hen). Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2025 loppuun mennessä supistuvan 29,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

(16) Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), rahoitetaan vuonna 2025 julkisen talouden menoja määrä, joka on 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2024 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli alle 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Tanskan julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkiseen velkaan.

(17) Julkiset puolustusmenot suhteessa BKT:hen olivat Tanskassa 1,2 prosenttia vuonna 2021, 1,2 prosenttia vuonna 2022 ja 1,8 prosenttia vuonna 2023 ([13]). Komission kevään 2025 talousennusteessa puolustusmenojen ennakoidaan olevan BKT:hen suhteutettuina 2,1 prosenttia vuonna 2024 ja 3,0 prosenttia vuonna 2025. Tämä merkitsee vuoteen 2021 verrattuna 1,8 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen. Ajanjakso, jona kansallinen poikkeuslauseke on aktivoituna (2025–2028), antaa Tanskalle mahdollisuuden priorisoida julkisia menoja uudelleen tai lisätä julkisen talouden tuloja niin, että pysyvästi suuremmat puolustusmenot eivät vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

(18) Komission kevään 2025 talousennusteessa Tanskan nettomenojen ennakoidaan kasvavan 10,0 prosenttia vuonna 2025 ja kumulatiivisesti 13,6 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Komission kevään 2025 talousennusteessa Tanskan nettomenojen kasvun ennakoidaan vuonna 2025 olevan suositettua enimmäiskasvuprosenttia suurempi, mikä vastaa 2,1 prosentin vuotuista poikkeamaa ([14]) suhteessa BKT:hen. Kun tarkastellaan vuosia 2024 ja 2025 yhdessä, myös nettomenojen kumulatiivisen kasvuprosentin ennakoidaan olevan suositeltua enimmäiskasvuprosenttia suurempi, mikä vastaa 0,5 prosentin poikkeamaa suhteessa BKT:hen. Ennakoitu poikkeama pysyy kuitenkin kansallisen poikkeuslausekkeen jouston rajoissa tämänhetkisten puolustusmenoja koskevien ennusteiden perusteella.

(19) Vuotuiseen edistymisraporttiin ei sisälly vuoden 2025 jälkeiseen aikaan ulottuvia kehitysarvioita julkisesta taloudesta. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan julkisen talouden ylijäämä suhteessa BKT:hen on vuonna 2026 ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 0,6 prosenttia. Ylijäämän supistuminen vuonna 2026 johtuu pääasiassa menojen kasvusta, mukaan lukien puolustusmenot. Tämä kehitys vastaa vuonna 2026 nettomenojen 5,4 prosentin kasvua. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2026 elvyttävä (0,7 % suhteessa BKT:hen). Komissio ennakoi julkisen talouden velan supistuvan vuoden 2026 loppuun mennessä 29,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Keskeiset haasteet

(20) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen

([13]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan. COFOG:n ja Naton määritelmien metodologisten erojen vuoksi COFOG:n määritelmään perustuvat menot saattavat poiketa Naton määritelmään perustuvista menoista.

([14]) Nämä luvut näkyvät asetuksen (EU) 2024/1263 22 artiklassa säädetyllä valvontatilillä vuodesta 2026 alkaen.

täytäntöönpanon saaminen päätökseen on olennaisen tärkeää, jotta Tanskan pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Komission tiedonannossa NextGenerationEU – kohti vuotta 2026, joka hyväksyttiin 4 päivänä kesäkuuta 2025, selvennetään tukivälineen päättymiseen sovellettavaa aikataulua ja annetaan jäsenvaltioille ohjeita täytäntöönpanon maksimoimiseksi 31 päivään elokuuta 2026 mennessä, myös siitä, miten niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmia voidaan edelleen virtaviivaistaa, esitetään keskeiset vaihtoehdot, joita on harkittava niiden tarkistamisen yhteydessä, ja korostetaan huolellisen yhteisen suunnittelun merkitystä ennen viimeisimpien maksupyyntöjen toimittamista vuonna 2026. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(21) Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ja Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) tuki kanavoidaan koheesiopolitiikan ohjelmiin. Niiden toteuttaminen on Tanskassa nopeutunut. On tärkeää jatkaa toimia ohjelmien nopean toteuttamisen varmistamiseksi ja maksimoida samalla niiden käytännön vaikutus. Tanska toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi lisäten samalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työvoiman osaamisen kehittämiseen ja alueellisen kilpailukyvyn parantamiseen on kuitenkin vielä mahdollisuuksia, kun otetaan huomioon myös kaupunki- ja maaseutualueiden väliset erot. Tanskan edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin ohjelmaa ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa. Komissio antoi 1 päivänä huhtikuuta 2025 ehdotuksia ([15]), joilla määräaikaa, johon mennessä arviointi kunkin ohjelman väliarvioinnin tuloksista on toimitettava, lykätään 31 päivästä maaliskuuta 2025. Lisäksi niissä ehdotetaan joustoa, jolla ohjelmien toteuttamista voidaan nopeuttaa, ja kannustetaan jäsenvaltioita kohdentamaan varoja viiteen unionin strategiseen painopisteeseen, jotka ovat kilpailukyky strategisten teknologioiden alalla, puolustus, asuminen, vesiresilienssi ja energiasiirtymä, sekä investoimaan prioriteettialojen osaamiseen keskittyen ESR+-ohjelmissa edelleen haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin.

(22) Euroopan strategisten teknologioiden kehysväline (STEP) tarjoaa mahdollisuuden investoida unionin keskeisiin strategisiin prioriteetteihin unionin kilpailukykyä vahvistamalla. STEP-kehysvälineen rahoitus kanavoidaan 11:n olemassa olevan EU:n rahaston kautta. Jäsenvaltiot voivat ohjata rahoitusta myös InvestEU-ohjelmaan, jolla tuetaan painopistealojen investointeja. Tanska voisi hyödyntää näitä aloitteita parhaalla mahdollisella tavalla tukeakseen kriittisten teknologioiden, kuten puhtaiden ja resurssitehokkaiden teknologioiden, kehittämistä tai valmistusta.

(23) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla vastataan, Tanskan olisi puututtava tehokkaasti jäljellä oleviin haasteisiin, jotka liittyvät innovointiin ja kasvuun, talouden vähähiilistämiseen ja kestävyyteen, osaamisvajeisiin ja osaamisen kohtaamattomuuteen sekä asumiseen.

(24) Tanskan tuottavuus on EU:n korkeimpia. Tuottavuuskuilu suuryritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) välillä on kuitenkin kasvamassa. Tämä viittaa heikkouksiin teknologisen kehityksen leviämisessä. Lisäksi tutkimus- ja kehitysinvestoinnit ovat keskittyneet muutamiin suuryrityksiin. Useammat yritykset voidaan saada osallistumaan tutkimus- ja innovaatiotoimintaan ja tuottavuutta voidaan parantaa kaikenkokoisissa yrityksissä teknologian levittämistä edistämällä ja lisäämällä yhteistyötä suurten ja pienten yritysten sekä tutkimuslaitosten välillä erityisesti sellaisilla aloilla, joilla on uusia mahdollisuuksia, kuten kvanttilaskennassa, avaruusteknologiassa ja puolustusalalla. Viimeaikaisesta edistyksestä huolimatta riskipääoman ja yksityisen pääomarahoituksen saatavuuden helpottaminen sekä listautumisantien reunaehtojen parantaminen voisivat auttaa lisäämään investointeja innovatiivisiin yrityksiin ja tukea toiminnan laajentamista.

(25) Tanska on sitoutunut saavuttamaan kunnianhimoiset ilmasto- ja energiatavoitteet. Maa on edelläkävijä nettonollateknologioiden, erityisesti tuulivoiman ja hiilidioksidin talteenotto- ja varastointiteknologioiden, käyttöönotossa ja tuotannossa. Uusiutuvien energialähteiden osuus sähköntuotannosta on Tanskassa erinomainen: vuonna 2024 88 prosenttia Tanskan sähköstä tuotettiin uusiutuvista energialähteistä, ja tuulivoiman osuus oli 58 prosenttia. Näistä saavutuksista huolimatta viimeaikaiset tarjouskilpailut, jotka koskivat vähintään kolmen gigawatin lisäystä merituulivoimakapasiteettiin Pohjanmerellä, eivät herättäneet rakennuttajien kiinnostusta, minkä seurauksena tarjouskilpailut, jotka koskevat kolmen gigawatin lisäystä merituulivoimaan Tanskan aluevesillä, peruttiin. Tämä

([15]) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta, COM(2025) 123 final.

osoittaa, että alalla toimiville yrityksille on luotava kannustava ympäristö ja että tarjouskilpailuehtoja on mahdollisesti muutettava. Tässä yhteydessä ilmoitettiin 19 päivänä toukokuuta 2025 poliittisesta sopimuksesta, joka koskee kolmen merituulipuiston tarjouskilpailukehyksiä ja jonka mukaan tulevissa merituulivoimaa koskevissa tarjouskilpailuissa on tarkoitus myöntää valtiontukea vähintään 3 gigawatin lisäkapasiteetille. Lisäksi Tanska hyötyisi siitä, että se toimisi nopeasti kansallisen energiakriisiryhmän (NEKST) antamien suositusten mukaisesti ja yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi lupa- ja hallintomenettelyjä maalle asennettavan tuuli- ja aurinkoenergian käyttöönotossa.

(26) Sähkön osuus maan energian loppukulutuksesta oli noin viidennes vuonna 2023, ja tämä osuus on pysynyt suhteellisen vakaana viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana. Uusiutuvien energialähteiden suuri osuus Tanskan sähköntuotannosta tarkoittaa, että sähköistämisen lisäämiseen eri aloilla on huomattavia mahdollisuuksia, mikä auttaa vähentämään kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjä ja antaa kuluttajille mahdollisuuden hyödyntää kohtuuhintaisen uusiutuvan sähköntuotannon etuja. Sähkön kotimaisen kysynnän kasvu vahvistaa myös uusiutuvan energian kapasiteetin laajentamisen pitkän aikavälin liiketoimintaedellytyksiä, mikä lisää investointeja ja kasvua puhtaan energian alalla. Sähköistämisen ja uusiutuvien energialähteiden yleistymisen lisäämiseksi on parannettava sähköverkkoa ja edistettävä sekä kysyntä- että tarjontapuolen puhtaita joustoratkaisuja, kuten varastointia, hajautettua uusiutuvan energian tuotantoa ja kulutusjoustoa. Joulukuussa 2024 NEKST:n temaattinen työryhmä antoi suosituksia sähköverkon laajentamisen nopeuttamiseksi. Joistakin näistä suosituksista päästiin poliittiseen sopimukseen, minkä johdosta yksilöitiin kolme alaa, joilla sähköinfrastruktuurin lupamenettelyjä voitaisiin yksinkertaistaa. Vaikka sopimukseen sisältyvät sitoumukset ovat myönteinen edistysaskel, on edelleen ratkaisevan tärkeää noudattaa vielä useampia NEKST:n suosituksia, jotta voidaan varmistaa, että verkonhallinta pystyy vastaamaan tuleviin tarpeisiin, jotka johtuvat suuremmasta uusiutuvan energian asennetusta kapasiteetista ja sähkön kysynnästä. Joustavuuden osalta Tanska voisi edelleen edistää loppukuluttajien omistamaa energian varastointia ja markkinaosallistumista hajautettuihin energiaresursseihin sekä tasapainotus- ja joustopalveluihin.

(27) Tanskan maatalousala on yksi suurimmista taakanjakoasetuksen ([16]) soveltamisalaan kuuluvista maan kasvihuonekaasupäästöjen lähteistä. Lisäksi tehomaatalouskäytännöt aiheuttavat ravinteiden liiallista huuhtoutumista ja valumista pelloilta, millä on vakavia vaikutuksia maaperän terveyteen sekä vesi- ja meriekosysteemeihin. Maatalouselintarvikealan kestävyyden parantaminen on sen vuoksi keskeistä ilmastotavoitteiden saavuttamisen sekä huonontuneen biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien ennallistamisen kannalta. Hallitus pääsi 18 päivänä marraskuuta 2024 laajaan poliittiseen sopimukseen ”vihreästä Tanskasta” useimpien oppositiopuolueiden kanssa. Sopimuksessa kaavailluilla toimenpiteillä, joita täydennetään muilla Tanskan yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaan ja elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvilla aloitteilla, pyritään parantamaan kestävää maan käyttöä ja hoitoa Tanskassa. Keskeisessä asemassa on nyt sovittujen toimenpiteiden nopea täytäntöönpano ja voimaansaattaminen, jotta voidaan saavuttaa sopimuksessa asetetut kunnianhimoiset ilmasto- ja ympäristötavoitteet sekä varmistaa kilpailukyky ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

(28) Viimeaikaisista toimista huolimatta Tanskalla on edelleen haasteita, jotka liittyvät vahvempaan kiertotalouteen siirtymiseen ja maan jätehuoltopolitiikan parantamiseen. Viimeisimpien saatavilla olevien Eurostatin tietojen mukaan maassa syntyy EU:n toiseksi eniten elintarvike- ja yhdyskuntajätettä henkeä kohden, ja sen kiertomateriaalien käyttöaste ja yhdyskuntajätteen kierrätysaste ovat edelleen EU:n keskiarvon alapuolella, eikä selviä merkkejä noususuuntauksesta ole havaittavissa. Myönteisiä edistysaskeleita ovat siirtyminen kaikkien jätevirtojen erilliskeräysjärjestelmään useimmissa Tanskan kunnissa ja tiukempien kaupallista jätehuoltoa koskevien sääntöjen noudattaminen tammikuusta 2025 alkaen. Lisäksi Tanskan vuonna 2021 laadittuun kiertotalouden toimintasuunnitelmaan sisältyy useita jätteiden syntymisen ehkäisyä ja käsittelyä koskevia toimenpiteitä koko kiertotalouden mukaisessa arvoketjussa. Lisätoimia tarvitaan kuitenkin erityisesti jätteen syntymisen ja polttamisen vähentämiseksi, jätteenpolton korvaamiseksi ympäristöystävällisemmillä lämmöntuotantolähteillä kansallisissa kaukolämpöjärjestelmissä sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromun keräys- ja kierrätysasteen parantamiseksi.

(29) Tanskan työmarkkinat ovat kireät, ja niihin liittyy osaamisvajetta ja osaamisen kohtaamattomuutta, mikä saattaa pidätellä työllisyyttä ja kasvua. Osaamisvajeet ovat erityisen yleisiä tietyissä terveydenhuollon ammateissa sekä tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijoiden ja rakennusalan ammattitaitoisten työntekijöiden keskuudessa ja muilla aloilla, myös vihreään siirtymään liittyvillä aloilla. Näitä puutteita on saatu korjattua, kun Tanskaan on viime vuosina tullut runsaasti ulkomaisia työntekijöitä. Osaamisvajeiden poistamisessa voitaisiin edistyä lisää torjumalla tehokkaasti koulutuksessa vallitsevaa epätasa-arvoa. Koulunkäynnin keskeyttäneiden osuus on kasvanut viime vuosina ja on nyt

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/857, annettu 19 päivänä huhtikuuta 2023, sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi, annetun asetuksen (EU) 2018/842 ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (EUVL L 111, 26.4.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/857/oj).

suurempi kuin EU:ssa keskimäärin. Tämän suuntauksen kääntäminen voisi auttaa lisäämään työvoiman tarjontaa ja mahdollisesti vähentää osaamisvajetta.

(30) Viime vuosina voittoa tavoittelematon asuntorakentaminen on jäänyt jälkeen suunnitelmista. Korkeat rakennuskustannukset, omistusasuntojen korkeat hinnat ja tiukasti säännellyt vuokramarkkinat ovat johtaneet kohtuuhintaisten asuntojen jatkuvaan puutteeseen suurimmilla kaupunkialueilla sekä voittoa tavoittelemattomien asuntojen pitkiin odotusaikoihin. Osittain tämän seurauksena merkittävän osan kotitalouksia, mukaan lukien monet yksin asuvat nuoret, asumiskustannukset ovat korkeat. Voittoa tavoittelematon asuntorakentaminen saattaisi lisääntyä, jos rakennuskustannusten katto vastaisi paremmin markkinahintoja,

SUOSITTAA, että Tanska toteuttaa vuosina 2025 ja 2026 toimia, joilla se

1. kasvattaa yleisesti puolustus- ja turvallisuusmenoja ja puolustusvalmiutta varmistaen samalla velkakestävyyden 6 päivänä maaliskuuta 2025 annettuja Eurooppa-neuvoston päätelmiä noudattaen; pitäytyy neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suosittamissa nettomenojen enimmäiskasvuprosenteissa, mutta hyödyntää niitä poikkeamia, jotka on kansallisen poikkeuslausekkeen nojalla sallittu puolustusmenojen kasvun vuoksi;

2. takaa elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen toteuttamisen ottaen huomioon määräajat, joita uudistuksiin ja investointeihin asetuksen (EU) 2021/241 nojalla sovelletaan, jotta ne saadaan ajoissa päätökseen; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien (EAKR, JTF, ESR+) toteuttamista hyödyntäen tarvittaessa väliarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia; parantaakseen kilpailukykyä hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla EU:n välineitä, InvestEU-ohjelman ja Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen tarjoamat mahdollisuudet mukaan lukien;

3. torjuu suurten ja pienten yritysten välistä tuottavuuskuilua tukemalla pk-yrityksiä innovoimisessa ja uuden teknologian käyttöönotossa erityisesti aloilla, joilla on uusia mahdollisuuksia; tukee innovatiivisia yrityksiä parantamalla riskipääoman ja yksityisen pääomarahoituksen saatavuutta sekä listautumisantien reunaehtoja;

4. vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista tukemalla puhdasta ja tehokasta energiantuotantoa ja -käyttöä sekä nopeuttamalla sähköistämistä kaikilla aloilla; vastaa kasvavaan kysyntään ja joustotarpeisiin tarjoamalla kannustimia tarvittavien sähköverkon parannusten toteuttamiseksi siirto- ja jakelutasolla sekä edistämällä kulutusjoustoa, energian varastointia ja muita puhtaita joustoratkaisuja; vähentää suunniteltujen toimenpiteiden mukaisesti maatalous- ja viljelytoiminnan intensiteettiä; vahvistaa kiertotalous- ja jätehuoltopolitiikkaa edistämällä jätteiden syntymisen ehkäisemistä ja yhdyskuntajätteen ja muun jätteen uudelleenkäyttöä, parantamalla kierrätysastetta, vähentämällä ruokajätteen määrää ja siirtymällä yhdyskuntajätteen polttamisesta lämmöntuotannossa puhtaampien lähteiden käyttöön;

5. torjuu osaamisvajetta työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi, muun muassa tehostamalla toimia, joilla puututaan koulutuksen suorittamisessa esiintyvään eriarvoisuuteen ja varmistetaan vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämien taitojen tarjonta ja hankkiminen; toteuttaa toimenpiteitä asuntojen kohtuuhintaisuuden edistämiseksi.

Tehty Brysselissä 8 päivänä heinäkuuta 2025.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. LOSE